

Významná role existenciálního distresu při managementu léčby symptomů

Pavla Navrátilová

Centrum paliativní péče, Brno

Kazuistika popisuje případ pacientky, u níž se na klinických symptomech pokročilé onkologické nemoci výrazně spolupodílel existenciální distres. Ukazuje na nutnost komplexního přístupu k hodnocení symptomů, aby mohly být správně a cíleně léčeny. Dává praktický návod, jak s pacientem existenciální otázky otevřít.

Klíčová slova: dušnost, úzkost, bolest, existenciální distres.

The important role of existential distress in symptom management

This case report describes the case of a patient in whom existential distress significantly contributed to the clinical symptoms of advanced cancer. It highlights the need for a comprehensive approach to assessing symptoms so that they can be treated correctly and in a targeted manner. It provides practical guidance on managing existential issues with the patient.

Key words: shortness of breath, anxiety, pain, existential distress.

Úvod

Ve všech učebnicích paliativní medicíny se setkáváme s holistickým, komplexním přístupem k nemocnému, který by měl zahrnovat všechny složky – fyzickou, psychickou, sociální a spirituální (1). Tento přístup by však neměl zůstat pouze čistou teorií, ale měl by být uplatňován i v praxi. Důležité je na něj myslet už při anamnéze, kterou doplňujeme o hodnotovou anamnézu (2) a při hodnocení jednotlivých symptomů. Identifikace fyzických obtíží často nedělá žádný problém. Důležité je však tyto fyzické potíže zasadit do komplexního rámce. Jedině tak je možné tyto symptomy efektivně řešit. Pokud se na ostatní dimenze lidského strádání nebudeme cíleně ptát, pak se může velmi snadno stát, že budeme léčit samostatné symptomy bez souvislostí, což pak vede k nedostatečné účinnosti a neúměrnému navyšování medikace bez adekvátní klinické odezvy, typicky silných opioidů při nedostatečně mírněné bolesti, často v kombinaci s anxiolytiky. To vše pak vede nejen k špatnému managementu symptomů, ne-

spokojenosti pacienta a pečujících, navíc často frustraci samotného lékaře, případně celého paliativního týmu. Pacienti v pokročilém stadiu onkologické nemoci (i jiných chronických onemocnění) zažívají spoustu ztrát (3). Ať už fyzických, funkčních, dochází ke změnám osobnosti, vědomí, ztrátě orientace, ztrátám sociálním (ztráta společenské role, závislost na druhém), ztrátám existenciálním (ztráta dosavadních hodnot, víry), ztrátě kontroly nad svým životem. Zažívají existenciální distres v podobě nejistoty (Co mě čeká? Co bude dál? Zvládnou to? A co? Jak celou situaci zvládnou nejbližší kolem mě?), obav (z budoucnosti, bolesti, umírání, smrti, závislosti na druhých), úzkostí, pocitů bezmoci v souvislosti s nevléčitelností nemoci. Je v kompetenci lékaře, pro pacienta důležitá a relevantní témata otvírat, rozhovorů se nebát, vést řízený rozhovor a v souvislosti s tím adekvátně reagovat na emoce pacienta. Neznamená to však, že by měl lékař s existenciálním utrpením sám dále strukturovaně pracovat, naopak je to pro něj impulz k plynulému zapojení dalších členů tý-

DECLARATIONS:

Declaration of originality:

The manuscript is original and has not been published or submitted elsewhere.

Ethical principles compliance:

The authors attest that their study was approved by the local Ethical Committee and is in compliance with human studies and animal welfare regulations of the authors' institutions as well as with the World Medical Association Declaration of Helsinki on Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects adopted by the 18th WMA General Assembly in Helsinki, Finland, in June 1964, with subsequent amendments, as well as with the ICMJE Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals, updated in December 2018, including patient consent where appropriate.

Conflict of interest and financial disclosures:

None.

Funding/Support:

None.

Cit. zkr: *Onkologie*. 2025;19(3):131-133

<https://doi.org/10.36290/xon.2025.025>

Článek přijat redakcí: 28. 4. 2025

Článek přijat k tisku: 16. 5. 2025

MUDr. Pavla Navrátilová

pavla.navratil@gmail.com